

București, 14 august 2014

Camera de Comerț Americană în România (AmCham România) salută aprobarea de către Comisia Europeană a Acordului de Parteneriat 2014-2020 dintre Uniunea Europeană și România și felicită întreaga echipă a Ministerului Fondurilor Europene pentru parcurgerea cu succes a acestei etape importante. Noul context european al cadrului legislativ cu privire la implementarea fondurilor structurale crește optimismul membrilor AmCham România referitor la posibilitatea lansării în acest an a primelor apeluri în cadrul Programelor Operaționale.

Avem convingerea că experiența și expertiza membrilor noștri poate fi utilă în vederea finalizării arhitecturii sistemului, conturării Programelor Operaționale și dezvoltării instrumentelor de finanțare aferente.

Membrii AmCham România au urmărit cu mare atenție publicarea pe site-ul Ministerului Fondurilor Europene a versiunilor consultative ale Acordului de Parteneriat, precum și a diverselor versiuni consultative ale Programelor Operaționale. În urma participării la evenimentele de consultare publică organizate de către Ministerul Fondurilor Europene, membrii AmCham România au discutat îndelung conținutul noului cadru de implementare a fondurilor structurale din perioada 2014-2020. Parcurgând documentația Programelor Operaționale propusă spre consultare, cu datele disponibile până la acest moment, dorim să reiterăm importanța susținerii și îmbunătățirii unor măsuri pe care le considerăm prioritare pentru dezvoltarea economică a țării. Prin urmare:

1. Performanța sistemului de management și control al ESI

Experiența implementării fondurilor europene în perioada 2007-2013 a relevat importanța procesului de programare, coordonare a implementării, design-ului instituțional, precum și componentei de management și control. În acest context, apreciem evoluția design-ului instituțional agreat cu Comisia Europeană pentru perioada de programare 2014-2020 în sensul limitării fragmentării procesului de coordonare în cadrul Autorităților de Management a diverselor Programe Operaționale. Susținem în acest sens inițiativa Ministerului Fondurilor Europene de a simplifica cadrul de reglementare și implementare a instrumentelor financiare și de a crea o abordare unitară între diferitele Programe Operaționale. Propunem în acest sens utilizarea eficace a mecanismelor de alertă timpurie în fiecare dintre stadiile de implementare a proiectelor finanțate din fonduri europene (pornind de la contractare și până la raportul final de implementare), atât pentru beneficiarii publici, cât și pentru cei privați. Un astfel de mecanism ar permite eliminarea pericolului de dezangajare automată a fondurilor.

De asemenea, considerăm esențială elaborarea unor programe naționale de consolidare a capacității administrative a beneficiarilor publici și de menținere și atestare a competențelor personalului implicat în procesul de implementare a fondurilor europene.

2. Mecanisme de prevenire a corecțiilor financiare

Experiența relativ recentă a corecțiilor financiare a adus un element nou de presiune și a fost o sursă de descurajare a potențialilor beneficiari în ultimii ani. Analiza fenomenului la nivel național ne conduce inclusiv către cauze sistemice care pot fi corectate prin măsuri de consolidare a capacității administrative, în primul rând pentru instituțiile care fac parte din sistemul de management și control al fondurilor structurale și de investiții. Programe naționale de training și consolidare a capacității administrative în domenii care s-au dovedit problematice, precum cel al achizițiilor publice, cuplate cu o mai mare claritate și predictibilitate legislativă pot oferi soluții adecvate. De asemenea, orientarea instituțiilor cu responsabilități de control către abordări bazate pe managementul riscului poate contribui la coerența funcționării sistemului.

În timp ce înțelegem rolul preventiv al sistemului de control, considerăm că scopul final al acestuia este să asigure legalitatea și regularitatea utilizării fondurilor publice (naționale și europene), construind în același timp încredere în sistemul de management și control. Deocamdată, cu referință la perioada de programare anterioară, pe acest subiect sunt necesare, în continuare, eforturi susținute.

3. Îmbunătățirea capacității instituționale

Am explorat în detaliu cu Ministerul Fondurilor Europene posibilitatea îmbunătățirii capacității instituționale a autorităților publice prin externalizarea serviciilor de evaluare (în special cu privire la evaluarea bancabilității proiectelor), a activității Organismelor Intermediare și chiar a Autorităților de Management, prezentând exemplul funcțional și eficient al altor state europene. Suntem conștienți de dificultățile pe care le-ar ridica modificarea cadrului de reglementare care să permită aceste servicii în cadrul structurilor instituționale existente, dar considerăm că acestea trebuie privite în perspectiva finalului perioadei de programare 2014-2020, când costurile reformei vor fi compensate de valoare adăugată de alți participanți la ciclul de derulare a proiectelor (bănci, firme specializate etc.), care prestează aceste servicii în activitatea de zi cu zi, dispunând astfel deja de experiență redevabilă, resurse și metodologii avansate în aceste domenii.

4. Instrumente financiare

Reiterăm discuțiile cu reprezentanții Ministerului Fondurilor Europene privind posibilele roluri ale instituțiilor financiare bancare în cadrul mecanismelor financiare aplicabile

programele operaționale în cadrul noii perioade de programare, inclusiv pentru noile instrumente financiare care să asigure accesibilitatea cât mai multor potențiali beneficiari la granturile europene. Implicarea instituțiilor financiare bancare în procesul de validare a bancabilității proiectelor, prin emiterea de scrisori de confort, în administrarea unor scheme de grant sau a unor scheme combinate de tip revolving grant-credit, în utilizarea instrumentelor de inginerie financiară, poate conduce la creșterea gradului de alocare a fondurilor europene nerambursabile. Având în vedere faptul că nu am găsit detalii despre care dintre aceste roluri sunt avute în vedere în actuala perioadă de programare, ne exprimăm deschiderea pentru a detalia opțiunile posibile. Considerăm util ca acest proces să fie mult mai transparent și să fie o prioritate pentru perioada curentă de programare.

5. Prioritizarea și integrarea strategică trans-sectorială

Apreciem că actualul cadru nu reflectă într-o măsură suficientă **integrarea trans-sectorială** atât de necesară pentru a conferi sustenabilitate măsurilor de sprijinire a economiei naționale și de a determina efecte sinergice în implementare. Nu mai trebuie menționate numeroasele proiecte aprobate spre a fi finanțate din fonduri structurale care s-au dovedit nebankabile sau cazurile de proiecte finanțate a căror nesustenabilitate este deja evidentă. În acest context, de pildă, nu este clar în ce măsură se corelează actualele priorități de angajare a tinerilor din cadrul Programului Operațional Capital Uman cu prioritățile și acțiunile din cadrul Programului Operațional Infrastructuri Mari sau ale Programului Operațional Regional. Aceași argumentație privind coerența este valabilă și în cazul măsurilor pentru dezvoltarea sectorului de Cercetare-Dezvoltare (atât public cât și privat) și reverberațiile către piață ale acestor proiecte, incluzând aici și componenta de specializare inteligentă. Nu este clar de asemenea de ce fondurile YEI au fost concentrate doar pe primii doi ani din perioada de programare. Până la data redactării punctului nostru de vedere nu s-a anunțat în ce vor consta măsurile de stimulare a angajatorilor pentru locurile de muncă create pentru tineri. Suntem preocupați care vor fi sectoarele economice în care va fi aprobat acest sprijin și credem că este important ca acestea să fie corelate corespunzător, atât cu zonele care înregistrează șomaj pronunțat, cât și cu sectoarele economice în care se creează condiții de investiții.

Dorim să subliniem pe această cale că **sincronizarea inter-ministerială** în privința identificării priorităților naționale strategice este mai importantă acum decât oricând, măsura în care aceasta se va realiza fiind determinantă pentru succesul utilizării fondurilor structurale în noua perioadă de programare.

6. Promovarea unei economii Smart

Considerăm că trebuie avută în vedere alocarea de fonduri europene pentru susținerea unei **economii de tip SMART**, îndeosebi a unor investiții de tip SMART Energy Economy.

În particular, cu referire la dezvoltarea rurală, considerăm că este imperios necesară stimularea unor motoare de creștere economică în mediul rural. Avem în vedere includerea în Planul Național de Dezvoltare Rurală a unor măsuri de creare a infrastructurii care să poată genera creștere economică în mediul rural prin construirea de depozite la nivel local (eventual printr-un proiect integrat la care să se poată depune cereri de fonduri la orice consiliu local) pentru o mai bună colectare a alimentelor/cerealelor, dezvoltarea lanțului de distribuție de o manieră care să încurajeze trasabilitatea produselor printr-un sistem de certificare corespunzător, dezvoltarea de baze de date la nivel național care să permită urmărirea la distanță a stocurilor de alimente/cereale din depozitele locale, crearea/reabilitarea sistemului de irigații, crearea unor sisteme de asigurare pe plan local a energiei termice prin cogenerare/trigenerare sau din surse regenerabile (biomasă /biogaz) ¹.

Revenim la vechile preocupări legate de necesitatea stimulării investițiilor concentrate pe crearea și dezvoltarea de SMART CITIES and COMMUNITIES.

7. Incurajarea sectorului privat

Sușținem necesitatea creșterii actualei alocări financiare pentru sectorul privat, în special pentru IMM-uri productive și prestatoare de servicii, cu extinderea domeniilor eligibile (codurilor CAEN) pentru finanțare.

Considerăm că ar trebui extinsă lista beneficiarilor eligibili, prin includerea întreprinderilor mari pe lângă IMM-uri. Menționăm că marii angajatori de forță de muncă sunt cel mai adesea întreprinderile mari, fiind singurele capabile să angajeze un număr mare de noi angajați pe perioadă nedeterminată și să mențină locurile de muncă pe întreaga perioadă de monitorizare a proiectelor. În acest context, ar trebui luată în calcul stimularea acestora ca o măsură sustenabilă care să se poate coordona cu cele două priorități de stimulare a angajării forței de muncă din cadrul Programului Operațional Capital Uman. Semnalăm faptul că actualul cadru legislativ european nu interzice sprijinirea întreprinderilor mari, ci doar prevede intensificarea stimulării IMM-urilor la un reper țintă situat la dublul nivelului alocării proiectate pentru IMM-urile din Romania.

8. Modernizarea regimului achizițiilor publice

¹ În România existau, în 1989, 3 milioane ha echipate cu infrastructură de irigații și sisteme de canalizare. Reabilitarea sistemelor de irigații printr-un proiect major la nivel național ar conduce la scăderea consumului de energie și la scăderea prețului energiei utilizate, contribuind astfel decisiv la dezvoltarea agriculturii românești. Credem, prin urmare, că utilizarea energiilor din surse regenerabile și a tehnologiilor de tip Smart Grid pentru alimentarea cu energie a sistemelor de irigații ar trebui să fie o prioritate de vârf atunci când se ia în calcul reabilitarea sistemelor de irigații la nivel național.

Cunoscând faptul că Ministerul Fondurilor Europene este implicat activ și în materia achizițiilor publice, reamintim necesitatea modernizării legislației privind achizițiile publice conform noilor directive europene (*Directiva privind achizițiile publice - denumită "clasică", Directiva privind sectorul utilităților publice și Directiva privind contractele de concesiune*) cu promovarea principiului "best value for money" și a soluțiilor inovative, în defavoarea criteriului de atribuire "prețul cel mai scăzut". Membrii AmCham România au contactat în repetate rânduri reprezentanții ANRMAP, oferind sprijin și puncte de vedere atât din perspectiva prevederilor legale aplicabile cu precădere autorităților contractante, cât și furnizorilor/contractanților. Reiterăm în acest sens disponibilitatea noastră de a sprijini prin dialog și expertiză demersurile de modernizare a actualului cadru legislativ.

9. Promovarea sistemelor de transport durabile

Credem că în contextul actual este vitală promovarea sistemelor de transport durabile, în special a rețelei feroviare. Apreciem astfel că fondurile alocate în actuala perioadă de programare sunt insuficiente pentru a permite îmbunătățirea acestora. Semnalăm că actuala tendință de a neglija reabilitarea rețelei feroviare în România este contrară tendințelor din cadrul Uniunii Europene și se va dovedi extrem de dăunătoare pe termen mediu și lung. România deține încă o rețea feroviară care acoperă întreg teritoriul țării și care poate (prin finanțarea unor proiecte de extindere/modernizare) asigura un transport relativ ieftin și fiabil, conducând în același timp la desconggestionarea traficului rutier, dar și la reducerea numărului de accidente rutiere.

10. Crearea de locuri de muncă

În vederea atingerii obiectivului tematic de promovare a sustenabilității și calității locurilor de muncă reamintim necesitatea includerii unor măsuri de încurajare a deschiderii unităților preșcolare, de încurajare a educației terțiare prin parteneriate între universități, mediul de afaceri și parteneri sociali, precum și de încurajare a unui sistem de învățare dual (învățare + locuri de muncă cu normă parțială). Beneficiul comun al acestor trei tipuri de acțiuni îl reprezintă în special crearea unei expertize practice în rândul tinerilor, oportunitatea reintegrării timpurii cu normă parțială a părinților în rândul populației active, posibilitatea menținerii tinerilor susținuți în cadrul programelor de educare dezvoltate în parteneriat pe contracte de muncă cu perioadă nedeterminată, etc. În același timp, prin acestea se poate asigura creșterea rapidă a populației active, promovarea flexicurității adaptată contextului economic actual și continua educare a populației active prin învățare pe tot parcursul vieții. În plus, aceste măsuri pot veni în întâmpinarea politicilor guvernamentale de echilibrare a investițiilor între regiunile României.

11. Utilizarea eficientă și intensivă a asistenței tehnice

Cu privire la necesitatea de a utiliza eficient și complet fondurile puse la dispoziție prin programele de asistență tehnică, observăm că actualul POAT conține priorități de instruire a personalului din administrație și, cel puțin ca intenție, vizează creșterea cunoștințelor potențialilor beneficiari sau ale beneficiarilor actuali. Ne exprimăm rezervele cu privire la utilitatea actualelor programe de instruire, atâta timp cât ele nu au o componentă esențialmente practică și standardizată. Reamintim preocupările noastre cu privire la insuficiența pregătire a personalului însărcinat cu evaluarea sau cu monitorizarea proiectelor / certificarea plăților și apreciem ca necesară instituirea unor corpuri de experți la nivel local, inclusiv prin detașarea acestora în teritoriu, pentru a sprijini în mod real solicitantii în redactarea documentelor cererii de finanțare.

12. Cadastrarea în mediul rural și combaterea defrișărilor

Sușținem cadastrarea în mediul rural (finanțabilă și la nivel PNDR, actualmente finanțabilă doar prin POR) a terenurilor, inclusiv a celor forestiere, ca o posibilă măsură de combatere a defrișărilor abuzive și a prevenirii efectelor adverse provocate de inundații.

Concluzionând, în opinia noastră, este necesară o mai mare concentrare tematică pe prioritățile naționale, care trebuie corelate cu impactul sistemic și cu sursele cumulate de finanțare, în contextul necesității revigorării economiei românești. Credem că este momentul examinării cu mare atenție a priorităților naționale stabilite prin strategiile sectoriale, astfel încât criteriile de competitivitate de interes pentru România să poată fi susținute eficient și sustenabil prin deciziile de direcționare a fondurilor structurale. Suntem siguri că punctele de vedere ale mediului de afaceri reprezentat de AmCham România pot fi utile și pot constitui puncte de referință în vederea stabilirii unor alocări financiare adecvate cerințelor din piață la nivelul fiecărei axe prioritare/măsuri.

Anexat prezentei puteți regăsi, cu titlu exemplificativ, câteva propuneri punctuale tehnice la nivelul Programelor Operaționale, respectiv al axelor prioritare/măsurilor, astfel cum sunt ele definite în ultimele versiuni disponibile spre consultare.

Camera de Comerț Americană în România (AmCham România) este o asociație profesională non-profit și apolitică de prim rang, înființată în anul 1993 de un grup de companii americane și reunind în prezent 360 de companii americane, internaționale și locale. Acestea au cumulat investiții totale de peste 20 miliarde dolari, generând în jur de 200.000 de locuri de muncă în România. AmCham Romania este membră acreditată a rețelelor US Chamber of Commerce și AmChams in Europa.

ANEXĂ

Program Operațional	Axă prioritară/ măsură	Propunere de completare a acțiunilor finanțate la nivel de axă	Argumentație/beneficii
POIM	AP1 - Dezvoltarea rețelei TEN-T pe teritoriul României	✓ alocarea financiară mai mare pentru dezvoltarea infrastructurii feroviare	⇒ aliniere TEN-T
	AP3 - Dezvoltarea unui sistem de transport sigur și prietenos cu mediul	✓ susținerea investițiilor în crearea/modernizarea sistemelor de control trafic rutier/feroviar ✓ regenerarea căilor ferate electrificate și de modernizare a gărilor	⇒ micșorare costuri comerciale, durată, siguranță, calitate transport => creștere volum comercial național (sprijin activitate import/export, IMM, etc) ⇒ predictibilitate pentru beneficiari, costuri minime (ex. verificare online a situației transporturilor) ⇒ utilizarea unor sisteme de control eficiente din punct de vedere energetic ⇒ stimularea creșterii economice și încurajarea utilizării sistemului feroviar prin

			siguranță și calitate
	AP4 - Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor	✓ susținerea lucrărilor de recuperare a biogazului rezultat din stațiile de epurare a apelor uzate și utilizarea lor în scopul producerii de energie.	⇒ stimularea producerii de energie din resurse regenerabile
	AP7 - Energie sigură și curată pentru o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon	⇒ includerea oportunității de finanțare inclusiv a proiectelor integrate de tip smart grid ⇒ eliminarea constrângerii de a finanța doar sisteme de cogenerare de mică putere ⇒ alinierea PO cu direcțiile prevăzute de Legea nr.121/2014 privind eficiența energetică ⇒ menționarea în clar a finanțării instalațiilor de recuperare a biogazului din depozite conforme în vederea producerii de energie	⇒ corelarea cu documentele de programare de la nivel comunitar, ex. <i>smart cities and communities</i> ;
	2. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	⇒ extinderea listei beneficiarilor și la companii mari pentru activități care vizează -parcurgerea și implementarea procesului de certificare a produselor, serviciilor sau diferitelor procese specifice - extinderea spațiului de producție/servicii, inclusiv dotare cu active	⇒ companiile, deopotrivă IMM dar și companii care intră în categoria întreprinderilor mari au fost puternic afectate de criză și au nevoie de sprijin pentru dezvoltarea serviciilor/produselor oferite

POR		<p>corporale și necorporale</p> <p>- extinderea incubatoarelor/ acceleratoarelor de afaceri, inclusiv dezvoltarea serviciilor aferente și a firmelor incubate</p>	
	3. Sprijinirea creșterii eficienței energetice în clădiri publice	⇒ utilizarea energiei regenerabile în infrastructura publică, inclusiv prin proiecte integrate de investiții de tip Orașe și Comunități Inteligente (smart cities and communities)	⇒ corelarea cu documentele de programare de la nivel comunitar, ex. <i>smart cities and communities</i>
	11. Îmbunătățirea activității cadastrale	⇒ îmbunătățirea serviciilor de administrare a terenurilor în zonele rurale prin: (i) campanii de conștientizare publică referitoare la înregistrarea terenurilor; (ii) consolidarea capacităților ANCPI și OCPI.	⇒ susținerea cadastrării terenurilor în mediul rural, inclusiv a celor forestiere, în vederea combaterii defrișărilor abuzive și a prevenirii inundațiilor
POAT	„Întărirea capacității beneficiarilor de a pregăti și implementa proiecte finanțate din fondurile ESI și diseminarea informațiilor privind aceste fonduri”	<p>⇒ susținerea instruirilor practice a personalului implicat în evaluarea proiectelor</p> <p>⇒ planificarea realistă și corelată a apelurilor în funcție de momentul lansării, durata reală de implementare a unui proiect</p>	<p>⇒ Eficientizarea procesului de management (planificare → obținere beneficii)</p> <p>⇒ Creșterea transparenței (și încrederii în administrație)</p> <p>⇒ Creșterea absorbției</p> <p>⇒ Creșterea competențelor/capacității administrative</p> <p>⇒ Micșorarea fluctuației de personal = continuitate,</p>
	Sprijin pentru coordonarea, gestionarea și controlul fondurilor ESI	<p>⇒ planificarea Axelor Prioritare după regula Pareto 80/20</p> <p>⇒ Corelarea Axelor Prioritare cu harta regiunilor de dezvoltare</p>	

	<p>Creșterea eficienței resurselor umane implicate în sistemul de coordonare, gestionare și control al fondurilor ESI în România</p>	<p>(nu copiere ci aliniere) ⇒ Focus/relocare susținere pentru Axa Prioritară 3, Axa Prioritară 2(ordine descrescătoare)</p>	<p>predictibilitate a procesului de guvernare = promovare “flexicuritate” adaptată contextului economic</p>
--	--	---	--